Gemeente Amsterdam

Datum 10 maart 2020
Kopie aan
Bijlage(n)
Onderwerp Voorjaarsnota 2020

Geachte wethouder Everhardt, beste Victor,

Deze brief bevat mijn bijdrage vanuit de portefeuilles Wonen & Bouwen, Openbare ruimte, Reiniging, Groen en Dierenwelzijn voor de Voorjaarsnota. In de bijlagen vindt u een verdere onderbouwing en detaillering van deze bijdrage op basis van de formats voor de Voorjaarsnota 2020.

Wonen en Bouwen
Op het terrein van Wonen & Bouwen blijven we de komende jaren voor fikse uitdagingen staan. De druk op de woningmarkt heeft zulke grote vormen aangenomen dat er steeds meer sprake is van woningnood. Dat noopt ons enerzijds om meer te bouwen en anderzijds om de schaarse woonruimte stevig te beschermen en prijsopdrijving in te dammen. Extra aandacht voor kwetsbare groepen en bepaalde beroepsgroepen staat hierbij voorop. Daarnaast blijft het verbeteren van de leefbaarheid en kansen voor bewoners in ontwikkelbuurten een prioriteit.
Voor het geheel op Wonen, Bouwen en Ontwikkelbuurten hebben we een scala aan maatregelen die in de uitvoering veel aandacht en middelen blijven vergen. Ook aandacht voor handhaving van beleid en regels blijft urgent en noodzakelijk.

De huidige beschikbare budgetten, inclusief de middelen vanuit het corporatiebudget en restant middelen Bouwstimulering, zullen net voldoende zijn om de uitdagingen in 2020 en 2021 het hoofd te bieden. Een aantal knelpunten zoals een vergunningstelsel voor Bed & Breakfast en de uitvoering van de handhavingsstrategie voor woonboten moeten worden opgelost. Voor deze knelpunten en ambities heb ik een dekkingsvoorstel en deze zijn opgenomen in een bijlage van deze brief. Voor de huisvesting van statushouders is geen dekking beschikbaar binnen het programma. Ik voorzie een tekort van € 0,4 miljoen in 2021 oplopend tot € 1 miljoen structureel vanaf 2023 uitgaande van structureel 1.000 te huisvesten statushouders per jaar.

Ook wil ik het dossier loden leidingen onder de aandacht brengen. Veel woningen in Amsterdam die zijn gebouwd voor 1960 hebben nog loden leidingen. Dit brengt een gezondheidsrisico met zich mee. Amsterdam wil deze leidingen zo snel mogelijk vervangen. Sinds eind 2019 is een gemeentelijk team met medewerkers vanuit 5 directies Wonen, GGD, Gemeentelijk Vastgoed, OJZ en Waternet bezig met voorbereidingen en de uitvoering van maatregelen. Gezien de gedeelde opgave maakt elke directie kosten, de kosten voor het programmaonderdeel 11.1 worden gedekt via een herprioritering binnen het programma Woningkwaliteit.

Het actieplan wooncoöperaties is in november 2019 vastgesteld door de Raad. Momenteel wordt een voorstel uitgewerkt om uitvoering te geven aan dit actieplan. Het actieplan wooncoöperaties ziet op een mogelijkheid de realisatie en exploitatie van wooncoöperatieven te stimuleren. Deze ambitie kan mogelijk niet gerealiseerd worden zonder een arrangement waarbij de gemeente wooncoöperatieven financieel ondersteuning biedt. Er is nog geen beslissing genomen over een dergelijk financieringsarrangement, de mogelijkheden daarvoor en de details daarvan worden momenteel onderzocht.

Onderhoud openbare ruimte en reiniging & Groen en dierenwelzijn
Op het terrein van openbare ruimte, reiniging, groen en dierenwelzijn zie ik twee grote opgaven. In eerste instantie moeten we de uitvoering op orde krijgen, zoals we vorig jaar hebben afgesproken. En we moeten onze belofte nakomen om te investeren in het groen. Hiervoor zijn aanvullende inspanningen nodig.

De tweede opgave betreft de invulling van de ambitie die is uitgesproken om een groen college te zijn. We willen een impuls op groen en klimaatadaptatie. Middelen daarvoor ontbreken, want per slot van rekening hebben we vorig jaar het noodzakelijke besluit genomen om een deel van de groengelden te besteden aan het inlopen van achterstanden.

Tot slot zijn ingrijpende investeringen nodig bij Artis om de publieksfunctie beter te kunnen vervullen. Zij hebben hierbij steun nodig van de gemeente.

1. Nodige inspanningen voor uitvoering op orde
Het jaar 2019 was het eerste volledige jaar dat we in een nieuwe vorm aan het dagelijkse en stedelijk beheer werkten aan de stad. Door deze verandering zien we elke dag steeds beter hoe de afgelopen jaren het beheer met incidentele oplossingen in de lucht werd gehouden. Het ontbreken van structurele financiering gaat ten koste van het opbouwen van een degelijke uitvoeringsorganisatie.

Na de impuls die bij de vorige Voorjaarsnota is gegeven op Stadsbehoud is nu ook structurele financiering nodig om de uitvoeringsorganisatie op stoom te brengen en te houden. Het gaat dan over het organiseren van voldoende capaciteit voor de voorbereiding van het werk en het kunnen aangaan van meerjarige afspraken met de markt. Hiervoor is jaarlijks € 8,5 miljoen en € 2,5 miljoen incidenteel nodig.

Een verdere ingroei voor dagelijks onderhoud is nodig in lijn met de normkosten. We hebben met de raad afgesproken om 50% van het areaal ecologisch te beheren. Voor groot onderhoud en vervanging van plantsoenen en grasvelden zijn nog flinke stappen te zetten in het groeien naar de een structureel onderhoudsprogramma. Voor een eerste aanpak van de slechtste plantsoenen is een incidenteel budget benodigd. Indien de middelen niet worden vrijgespeeld zullen een groot aantal activiteiten buiten niet worden uitgevoerd en ontstaat er nieuwe achterstand.

Een groot deel van ons bestaande groen staat onder druk, bijvoorbeeld omdat we grote achterstanden in onderhoud uit het verleden moeten inlopen, of omdat het gebruik toeneemt. Eisen vanwege ecologie of klimaatbestendigheid vraagt ook meer van de uitvoering.

Nu we de achterstanden in de openbare ruimte aan het inhalen zijn, willen we dat de huidige kwaliteit gehandhaafd blijft en er geen nieuwe achterstanden ontstaan. De totale claim voor de eerste tranche aan investeringen om te kunnen voldoen aan de groennormen in woonbuurten en parken bedraagt € 83 miljoen voor de periode 2021 t/m 2024. Per project zullen de eruit voortvloeiende jaarlijkse beheerlasten voor aanvang uitvoering inzichtelijk worden gemaakt.

2. Impuls groen en klimaatadaptatie

De stad groeit en ontwikkelt. Ons college heeft ten aanzien van de duurzame en leefbare stad ambities op het gebied van groen, ecologie, klimaatadaptatie en voedsel. Veel van deze ambities willen we in 2020 en 2021 concreet laten worden. Daar zijn echter wel middelen voor nodig. Bij de Voorjaarsnota 2019 is immers besloten om van de beschikbare Groengelden € 15,2 miljoen te besteden aan het wegwerken van achterstanden. Voor de realisatie van nieuw, beter en meer groen is in totaal € 2 miljoen structureel nodig en € 29 miljoen incidenteel.

De Amsterdamse groenvisie gaat in het voorjaar de inspraak in. De groenvisie schetst het beeld van hoe Amsterdam zich tussen nu en 2050 verder kan ontwikkelen als groene stad. Voorbeelden zijn een (nog) ambitieuzere en meer structurele aanpak van groen in de directe woonomgeving, een nieuw stadspark in Haven-Stad, het oplossen van de nog ontbrekende schakels in het stedelijke groennetwerk en de aanleg van een nieuw stadsbos. Om hierin de eerste nodige stappen te zetten is mijn aanvraag € 10 miljoen voor de periode 2021-2024.

In het Bosplan zal nieuw beleid worden voorgesteld voor natuur en recreatie in het Amsterdamse Bos. Voor natuur gaat het dan met name om het vergroten van biodiversiteit, het verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied van water- en rietvogels en het versterken van ecologische verbindingen. Het verbeteren van de recreatiefunctie van het Bos richt zich op de verdere ontwikkeling van het cultuureiland en de herinrichting van de - secondaire - entrees. Om deze ontwikkelingen in gang te zetten is € 1 miljoen structureel benodigd.

De voedselstrategie vloeit voort uit de wens van de Gemeenteraad om aan de hand van zes thema's tot een integrale aanpak te komen. Om deze thema's te kunnen uitwerken wordt een financiering gevraagd van € 0,5 miljoen per jaar. Als gevolg van klimaatverandering worden de effecten van neerslag, hitte en droogte en waterpeilstijging groter. Er wordt reeds vanuit diverse portefeuilles bijgedragen om het programma klimaatadaptatie op poten te zetten en pilots te financieren. Aanvullend voor het programma is € 1,3 miljoen per jaar benodigd.

Artis gaat de komende 10 jaar ingrijpend investeren. Voor de jaarlijkse 1,5 miljoen bezoekers worden grote thema's als klimaatverandering, de teruggang van biodiversiteit, kringlooplandbouw, circulaire economie en de energietransitie klein, begrijpelijk, tastbaar en herkenbaar gemaakt. In totaal gaat het om € 180 miljoen. Aan de gemeente is gevraagd € 15 miljoen euro bij te dragen, vooral aan de noodzakelijke renovatie van het bijna 140 jaar oude en monumentale Artis Aquarium.

Onvermijdelijke tegenvallers

Bij het op orde houden van de uitvoering is een aantal onvermijdelijke kosten ontstaan. Ik meld u de volgende vier punten die niet in het programma zijn opgelost. Een teruglopende markt met betrekking tot buitenreclame in combinatie met afbouw conform coalitieakkoord levert structureel minder inkomsten op van € 1,7 miljoen per jaar. De geraamde inkomsten uit de beprijzing van evenementen van € 2 miljoen worden niet gerealiseerd en zullen pas vanaf 2021 meelopen in het breder traject van beprijzen van de openbare ruimte. Als gevolg van prijsstijgingen en duurzame uitvoering zijn de kosten van de samenwerkingsovereenkomst met de aannemers hoger. Dit bedraagt € 2 miljoen in 2020 en 2021. In 2020 en 2021 zal nog sprake zijn van meerkosten van € 3 miljoen door wijzigingen en verbeteringen in de areaalregistratie.

Areaal

Met ingang van de Voorjaarsnota 2017 is de areaalsystematiek toegepast als gevolg van de ontwikkeling van het areaal. Voor de begroting 2020 is het additionele budget voor dagelijks beheer en onderhoud van de openbare ruimte van € 2,7 miljoen structureel verwerkt in programma

11. Voor de begroting 2021 is de verwachting gelijk aan afgelopen jaar en wordt een gelijk bedrag aangevraagd.

Voorgesteld beslispunt: In te stemmen met het voorstel om naast de intensivering van het gebruik, zoals berekend in de areaalsystematiek, een methode te ontwikkelen waarin ook de groei of krimp van het areaal tot uitdrukking wordt gebracht.

Bij de voorjaarsnota wordt de areaalsystematiek geactualiseerd. Ik stel voor om de huidige systematiek behouden, maar met een plus. Het voorstel is om bij de Voorjaarsnota te besluiten om naast de huidige areaalsystematiek ook een systematiek te ontwikkelen waarbij de kosten van groei of krimp van areaal inzichtelijk worden gemaakt. Dit sluit aan op de berekening van de normkosten voor de assets in de Rapportage Stadsbehoud. De normkostensystematiek biedt een goede basis voor budgetaanpassingen van beheerkosten voor alle areaalmutaties, ongeacht de oorzaak van groei of krimp. De rapportage Stadsbehoud wordt elk half jaar geactualiseerd. In de bijlage vindt u het volledige voorstel.

Bestuursopdracht vergunningen
Ik zou graag een bestuursopdracht geven aan Stadswerken en Dienstverlening om de kostendekkendheid van de tarieven van vergunningen in "5. Openbare ruimte" en "6. Verkeer en vervoer", zoals opbreken van wegen en het (tijdelijk) afzetten parkeervakken, te onderzoeken. De uitkomsten kunnen worden betrokken bij de besluitvorming van meerjarenbegroting 2021-2024 inclusief de legestabel 2021. Dagelijks beheer maakt een groot aantal kosten om activiteiten van derden in de openbare ruimte mogelijk te maken, die niet vergoed worden. Het gaat bijvoorbeeld ook om evenementen in de stad en parken. Omdat de vraag naar deze activiteiten, zoals schouwen en evenement coördinatie, toeneemt, dienen deze meerkosten in de nieuwe tarieven te worden meegenomen bij het vaststellen van de Begroting.

Claims vanuit andere portefeuilles
Los van mijn bestuurlijke portefeuilleonderdelen zijn voor programma 11 twee aanvullingen vanuit andere portefeuilles op de centrale berekening voor de areaaleffecten aangeleverd. Deze kunnen niet gedekt worden binnen het programma 11. Het gaat om de uitbreiding van de gebiedsteams bij de stadsdelen (structureel € 0,53 miljoen vanaf 2020) en de toename bezwaar en beroepzaken bij het Juridisch Bureau (structureel € 0,5 miljoen vanaf 2020). Daarnaast vraagt beleid uit andere portefeuilles extra investeringen in de realisatie van het beheer. Deze kunnen niet in programma 11 worden opgelost. Voor de periode 2020 t/m 2024 gaat dit om de volgende knelpunten.

- Vanuit programma Aanpak Amsterdam Gezond Gewicht zijn watertappunten geplaatst. Voor de instandhouding zijn structurele middelen nodig en deze bedragen € 0,2 miljoen per jaar.
- In het kader van Openbare Orde en Veiligheid wordt extra inzet gepleegd ten aanzien van schoonhouden Wallen en pleinen. De kosten zijn € 0,7 miljoen per jaar.
- Camping Vliegenbos kan door aanpassingen meer rendabel worden geëxploiteerd. De investering is € 1,3 miljoen.
- Er is achterstand ontstaan in het beheer van watergangen. Structureel is € 2,6 miljoen benodigd voor het op diepte houden van de vaarwegen en incidenteel € 1,2 miljoen voor de aanpak van de dicht geslipte woonboothaven bij zijkanaal I en € 0,6 miljoen voor aanpak Zwarte Pad.

Ik heb van deze zaken kennis genomen maar reken ze niet tot mijn inhoudelijke vakdomein en kan onvoldoende beoordelen of het noodzakelijk is om deze claims te honoreren. Aangezien ik ook niet wil dat ze onbesproken van tafel vallen, voer ik ze als aparte categorie in deze brief op.

7. Conclusie

Nu we zijn gestart met het verbeteren van het beheer en onderhoud van de stad, zie ik een aantal knelpunten die het handhaven van het huidige niveau en de ambitie voor de komende jaren kan bedreigen. Ik vraag graag extra aandacht voor het groen in de stad waar we als college de komende jaren flinke verbeteringen willen terugzien.

Overzicht van in deze brief genoemde aanvragen voor programma 11

Bedragen in € mln.	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Wonen en Bouwen					
Huisvesting statushouders		0,4	0,7	1,0	1,0
Openbare Ruimte, Groen en Dierenwelzijn					
Nodig voor uitvoering op orde	4,5	8,6	9,7	8,7	8,7
Groennorm, parken en Amsterdamse Bos		17,7	22,2	21,3	22,0
Impuls groen en klimaatadaptatie		2,8	2,8	2,8	2,8
Groenvisie		2,5	2,5	2,5	2,5
Artis		15,0			
Onvermijdelijke tegenvallers	6,2	4,2	1,7	1,7	1,7
Claims vanuit andere portefeuilles					
Areaal gebiedsteams stadsdelen	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Areaal juridisch bureau	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Watertappunten		0,2	0,2	0,2	0,2
Schoonhouden Wallen en pleinen	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Camping Vliegenbos (vervangingsinvestering)		0,3	0,3	0,4	0,3
Watergangen	0,6	3,2	2,6	2,6	2,6

Met vriendelijke groet

5.1, 2, e

Laurens Ivens
Wethouder Bouwen en Wonen, Openbare Ruimte, Groen, Dierenwelzijn en Reiniging